

ZAKON O REFERENDUMU O DRŽAVNO-PRAVNOM STATUSU REPUBLIKE CRNE GORE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: raspisivanje referenduma o državno-pravnom statusu Republike Crne Gore (u daljem tekstu: referendum), organi za sprovođenje referenduma, finansiranje troškova referenduma, vođenje referendumske kampanje, praćenje referendumske kampanje u medijima, posmatranje referenduma i zaštita prava građana u sprovođenju referenduma.

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, odredbe Zakona o referendumu (»Službeni list RCG«, br. 9/01), Zakona o izboru odbornika i poslanika (»Službeni list RCG«, br. 4/98, 17/98, 14/00, 9/01, 41/02 i 46/02) i Zakona o biračkim spiskovima (»Službeni list RCG«, br. 14/00) primjenjuju se na referendum o državno-pravnom statusu Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

Član 2

Ako su se građani na referendumu, raspisanom u skladu sa ovim zakonom, izjasnili protiv pitanja o državno-pravnom statusu Republike, ne može se u roku od tri godine to pitanje ponovo iznijeti na referendum.

Član 3

Pravo izjašnjavanja na referendumu ima građanin koji, u skladu sa propisima o izborima, ima biračko pravo.

II. RASPISIVANJE REFERENDUMA

Član 4

Odluku o raspisivanju referenduma o državno-pravnom statusu Republike donosi Skupština Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), većinom glasova ukupnog broja poslanika u Skupštini.

Odlukom o raspisivanju referenduma utvrđuje se datum održavanja referenduma.

Od dana raspisivanja referenduma do dana održavanja ne može proći manje od 75 dana.

Odluka o raspisivanju referenduma usvaja se i objavljuje na način na koji se usvajaju i objavljuju propisi Skupštine.

Član 5

Pitanje na referendumu glasi: »Želite li da Republika Crna Gora bude nezavisna država sa punim međunarodno-pravnim subjektivitetom«.

Član 6

Odluka u prilog nezavisnosti je validna, ako za opciju »da« glasa 55% od broja važećih glasova, pod uslovom da je na referendumu glasala većina od ukupnog broja upisanih glasača.

III. ORGANI ZA SPROVOĐENJE REFERENDUMA

Član 7

Organi za sprovođenje referendumu rade na osnovu zakona, na osnovu najvećih profesionalnih standarda i sa ciljem obezbjeđivanja transparentnosti i kredibiliteta referendumskog procesa.

Organi za sprovođenje referendumu odgovorni su za svoj rad organu koji ih je imenovao.

Predsjednici, sekretari i članovi organa za sprovođenje referendumu i ostala lica koja posmatraju rad referendumskih organa obavezni su da se ponašaju u skladu sa pravilima ponašanja donijetim od strane Republičke referendumске komisije.

Ukoliko bilo ko od članova organa za sprovođenje referendumu i lica koja posmatraju njihov rad prekrši pravila o održavanju reda ili na bilo koji drugi način ometa rad organa za sprovođenje referendumu, predsjednik organa za sprovođenje referendumu može narediti da se te osobe odstrane, uz eventualnu pomoć policije, uz unošenje zabilješke o tome u zapisnik.

Državni organi i organizacije i organi lokalne samouprave obavezni su da daju profesionalnu i tehničku pomoć organima za sprovođenje referendumu i obezbijede im svu neophodnu podršku za njihov rad.

Član 8

Rad organa za sprovođenje referendumu je javan.

Član 9

Referendum sprovode:

- Republička komisija za sprovođenje referendumu o državnom statusu Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republička komisija);
- komisija za sprovođenje referendumu o državnom statusu Republike Crne Gore u opštini (u daljem tekstu: opštinska komisija), i
- glasački odbori.

Komisije iz stava 1 ovog člana imenuje Skupština, najkasnije 10 dana od dana stupanja na snagu Odluke o raspisivanju referendumu.

Glasačke odbore imenuje opštinska komisija, najkasnije 10 dana prije dana određenog za izjašnjavanje građana na referendumu.

Član 10

Republičku komisiju čine: predsjednik, sekretar i 16 članova.

Članovi Republičke komisije se imenuju na osnovu principa jednake zastupljenosti obje opcije koje učestvuju u referendumskom procesu.

Članovi Republičke komisije imaju pravo glasa u Komisiji.

Sekretar Republičke komisije se imenuje iz reda stručnih službenika iz Skupštine i nema pravo glasa u Komisiji.

Predsjednik Republičke komisije glasa samo u slučaju jednakog broja glasova »da« i »ne«.

Član 11

Predsjednika Republičke komisije imenuje Skupština, iz reda relevantnih evropskih organizacija.

Član 12

Članovima Republičke komisije imenuju se zamjenici.

Sekretar i članovi Republičke komisije imenuju se iz reda diplomiranih pravnika.

Predsjedniku, sekretaru i članovima Republičke komisije mandat traje do konstatovanja rezultata referenduma u Skupštini.

Član 13

Opštinsku komisiju čini deset članova.

Predsjednik i sekretar opštinske komisije biraju se iz reda njenih članova.

Članovima opštinske komisije imenuju se zamjenici.

Članovi opštinske komisije se imenuju na osnovu principa jednake zastupljenosti obje opcije koje učestvuju u referendumskom procesu.

Predsjednik opštinske komisije i sekretar ne mogu biti iz iste referendumske opcije.

Članovima opštinske komisije mandat traje do konstatovanja rezultata referenduma od strane Skupštine.

Član 14

Predsjednika opštinske komisije između predstavnika obje referendumske opcije, u opštini koja je na prethodnim izborima u Crnoj Gori imala najveći broj upisanih birača, određuje Komisija za izbor i imenovanja Skupštine, žrijebom.

Predstavnik opcije koji žrijebom nije određen za kandidata za predsjednika opštinske komisije, određuje se za kandidata za sekretara opštinske komisije.

Predsjednici ostalih opštinskih komisija imenuju se na predlog predstavnika obje referendumske opcije, naizmjenično, po redosljedu opština prema broju upisanih birača na prethodnim izborima u Crnoj Gori.

Član 15

Glasački odbor ima šest članova koji se imenuju na principu jednake zastupljenosti obje referendumske opcije.

Predsjednik i potpredsjednik glasačkog odbora imenuju se iz reda članova odbora.

Članovima glasačkog odbora imenuju se zamjenici.

Predsjednik i potpredsjednik glasačkog odbora ne mogu biti iz iste referendumske opcije.

Član 16

Predsjednik glasačkog odbora na glasačkom mjestu sa najvećim brojem upisanih birača na prethodnim izborima u Crnoj Gori bira se iz reda referendumske opcije čiji kandidat nije izabran za predsjednika opštinske komisije.

Predsjednici ostalih glasačkih odbora imenuju se od strane predstavnika obje referendumske opcije, naizmjenično, po redosljedu glasačkih mjesta prema broju upisanih birača na biračkim mjestima na prethodnim izborima u Crnoj Gori.

Član 17

Organi za sprovođenje referenduma mogu punovažno da rade ukoliko je prisutna polovina ukupnog broja članova, a odluke donose većinom glasova prisutnih članova.

Član 18

Republička komisija:

- donosi poslovnik o svom radu;
- obrazuje radno tijelo u skladu sa članom 32 stav 3 ovog zakona;
- stara se o zakonitom sprovođenju referenduma;
- usklađuje rad opštinskih komisija i daje im uputstva za sprovođenje referenduma;
- stara se o obezbjeđivanju materijala za glasanje za sve organe koji sprovode referendum, kao i za izvršavanje tehničkih priprema referenduma;
- propisuje obrasce za sprovođenje referenduma;
- utvrđuje i javno objavljuje ukupan broj birača u Republici, po jedinicama lokalne samouprave i po glasačkim mjestima, u rokovima utvrđenim Zakonom o biračkim spiskovima;
- utvrđuje i javno objavljuje privremene (preliminarne) rezultate referenduma;
- utvrđuje i javno objavljuje konačne rezultate referenduma, po svakom glasačkom mjestu u Republici;
- podnosi izvještaj Skupštini o rezultatu glasanja na referendumu;
- raspoređuje obezbijeđena sredstva za rad organa za sprovođenje referenduma, izborni materijal i druge troškove i vrši kontrolu korišćenja tih sredstava;
- vrši druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Republička komisija ima svoju web stranicu na kojoj objavljuje sve akte i podatke od značaja za sprovođenje referenduma.

Član 19

Opštinska komisija:

- donosi poslovnik o svom radu;
- određuje glasačka mjesta;
- stara se o pravilnosti rada glasačkih odbora;
- vrši tehničke pripreme glasanja na referendumu;
- preuzima od glasačkih odbora materijale o glasanju na referendumu;
- utvrđuje rezultat glasanja na teritoriji opštine;
- dostavlja izvještaj Republičkoj komisiji o rezultatima glasanja;
- vrši druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Član 20

Republička komisija će preuzeti nadležnosti opštinske komisije u slučaju da ta komisija ne vrši svoje obaveze utvrđene ovim zakonom, odnosno ne donose odluku iz svoje nadležnosti.

Član 21

Glasački odbor rukovodi glasanjem na glasačkom mjestu, obezbjeđuje pravilnost i trajnost glasanja i utvrđuje rezultate glasanja na glasačkom mjestu.

Glasački odbor se stara o održavanju reda na glasačkom mjestu za vrijeme izjašnjavanja na referendumu.

Glasački odbor, iz reda svojih članova ili iz reda zamjenika, određuje dva povjerenika iz obje referendumske opcije za glasanje van glasačkog mjesta.

Član 22

Na biračkom mjestu ističu se državna zastava Republike Crne Gore i zastava državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Član 23

Glasačka kutija je neprozirna.

Član 24

Glasački listić štampa se na posebnom zaštićenom 90-gramskom papiru sa vodenim žigom.

Član 25

Odredbe Zakona o izboru odbornika i poslanika koje se odnose na: biračka mjesta, glasanje na biračkim mjestima i glasanje putem pisama; izborni materijal; glasanje; ponavljanje izbora i druga pitanja, kao i pravila i druga akta donesena na osnovu ovog zakona, shodno se primjenjuju u postupku sprovođenja referenduma, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 26

Republička komisija će na svom web-sajtu objaviti preliminarne rezultate odmah nakon njihovog dobijanja sa svih glasačkih mjesta, pružajući informacije o:

- broju glasača upisanih u glasački spisak;
- broju glasača koji su glasali na glasačkom mjestu;
- broju glasača koji su glasali van glasačkog mjesta;
- broju glasača koji su glasali;
- broju primljenih glasačkih listića;
- broju neupotrijebljenih glasačkih listića;
- broju upotrijebljenih glasačkih listića;
- broju važećih glasačkih listića;
- broju nevažećih glasačkih listića;
- broju glasača koji su glasali »da«;
- broju glasača koji su glasali »ne«.

Opštinske komisije i glasački odbori će odmah objaviti rezultate na teritoriji njihove nadležnosti.

Rezultati referenduma objavljuju se u »Službenom listu Republike Crne Gore«, najkasnije u roku od 15 dana od dana održavanja referenduma.

IV. REFERENDUMSKA KAMPANJA

Član 27

Svojstvo subjekta referendumske kampanje stiče politička partija zastupljena u Skupštini koja se u Skupštini izjasni za prihvatanje odluke o raspisivanju referenduma o državno-pravnom statusu.

Subjekt referendumske kampanje registruje se kod Republičke komisije.

Kada za jednu referendumsku opciju, najmanje dvije političke partije zastupljene u Skupštini, steknu svojstvo subjekta referendumske kampanje, saglasno stavu 1 ovog člana, zaključuju Sporazum o zajedničkom učešću u referendumskoj kampanji.

Sporazum iz stava 3 ovog člana se dostavlja Republičkoj komisiji.

Subjekt referendumske kampanje može biti i druga politička partija i nevladina organizacija koja je registrovana u Republici i koja, uz saglasnost političkih organizacija iz stava 3 ovog člana, potpiše Sporazum o zajedničkom učešću u referendumskoj kampanji.

Član 28

Republička komisija registrovaće subjekte referendumske kampanje koji su to svojstvo stekli saglasno članu 27 ovog zakona, u roku od 48 sati od podnošenja prijave.

Član 29

Sporazumom o zajedničkom učešću u referendumskoj kampanji subjekti referendumske kampanje uređuju međusobna prava i obaveze koja se naročito odnose na pristup medijima, korišćenje finansijskih sredstava i druga pitanja od zajedničkog interesa.

Član 30

U sklopu referendumske kampanje državni i opštinski funkcioneri neće koristiti resurse koji im stoje na raspolaganju u cilju vršenja njihovih redovnih zvaničnih funkcija, kao što su transport, komunikacije, uključujući službene mobilne telefone, itd. ukoliko to ne budu zahtijevali specijalni bezbjednosni propisi za visoke državne funkcionere (pratnja i bliska zaštita).

Državni i opštinski resursi ne mogu biti korišćeni za štampanje i proizvodnju materijala koji bi služio za favorizovanje bilo koje opcije u referendumskoj kampanji. Politički marketing neće biti finansiran iz javnih prihoda, sem onog dijela koji je iz budžeta dodijeljen partijama za svrhu referendumske kampanje, sa izuzetkom zvaničnih saopštenja organa za sprovođenje referenduma.

U slučajevima nedostatka prostorija, državna i lokalna administracija mogu omogućiti pristup prostorijama za svrhu referendumske kampanje, uz obezbjeđenje jednakih uslova za obje referendumske opcije.

Član 31

Javni funkcioneri koje imenuje ili postavlja Vlada Republike Crne Gore i koje bira ili imenuje lokalna samouprava, državni službenici i namještenici ne mogu uzeti učešća u referendumskoj kampanji, niti mogu javno izražavati svoje stavove povodom referenduma u radnom vremenu, odnosno dok su na dužnosti.

Ne smije biti pritiska na lica iz stava 1 ovog člana po pitanju njihovog glasanja na određen način na referendumu ili da ne glasaju uopšte. Osobe koje budu kršile ovu zabranu biće krivično gonjene, u skladu sa zakonom.

Član 32

U cilju osiguravanja potpunog poštovanja važećeg zakonodavstva, Republička komisija će primati, ubrzano razmatrati i objaviti sve pritužbe vezane za zloupotrebu državnih resursa i ovlašćenja tokom referendumske kampanje.

Republička komisija odlučuje na osnovu pritužbi iz stava 1 ovog člana samo u granicama njenih nadležnosti, a ostale pritužbe, kada je to potrebno, prosljeđuje po ubrzanoj proceduri odgovarajućim državnim organima na dalje postupanje, kao i ovlašćenim posmatračima.

Radnje iz stava 2 ovog člana, Republička komisija može vršiti u plenumu, odnosno u okviru radnog tijela obrazovanog u tu svrhu iz reda njenih članova.

Član 33

Policijski službenici i pripadnici Agencije za nacionalnu bezbjednost ne smiju uzeti učešće u referendumskoj kampanji na bilo koji način.

Policijski službenici ne smiju glasati, niti ulaziti na glasačka mjesta u svojim uniformama, sem u slučaju zahtjeva od predsjednika glasačkog odbora, u cilju sprečavanja neposredne prijetnje javnom redu i bezbjednosti unutar glasačkog mjesta.

Svaki policijski službenik ima pravo da napusti na neophodan (dovoljan) vremenski period svoju zvaničnu dužnost na dan glasanja, kako bi iskoristio sopstveno pravo glasa.

V. FINANSIRANJE TROŠKOVA REFERENDUMA

Član 34

Sredstva za sprovođenje referenduma obezbjeđuju se iz budžetskih sredstava Republike.

Pored sredstava za sprovođenje referenduma, iznos od 2.000.000 eura će se staviti na raspolaganje iz budžetskih sredstava najkasnije tri dana od dana donošenja odluke o raspisivanju referenduma, u svrhu finansiranja referendumске kampanje obje referendumске opcije (po 1.000.000 eura za referendumску opciju).

Sredstva za finansiranje referendumске kampanje raspodjeljuju se subjektima referendumске kampanje, registrovanim u skladu sa ovim zakonom.

Subjekti iz stava 3 ovog člana mogu primati i sredstva iz privatnih izvora od pravnih i fizičkih lica, čiji ukupan iznos ne može premašiti sumu propisanu odredbama Zakona o finansiranju političkih partija koje se odnose na ova sredstva. Identitet donatora koji ulažu sredstva iz privatnih izvora će biti objavljen.

Ako donacija iz privatnih izvora premaši iznos iz stava 4 ovog člana, ostatak sredstava će se vratiti donatoru.

Na radnje, akte, podneske i ostale spise u vezi sa finansiranjem troškova referenduma ne plaća se taksa.

Član 35

U referendumskoj kampanji finansiraju se troškovi kampanje utvrđeni članom 9 Zakona o finansiranju političkih partija.

Član 36

Skupština posebnom odlukom, istovremeno sa donošenjem odluke o raspisivanju referenduma, obrazuje Odbor za finansiranje referendumске kampanje (u daljem tekstu: Odbor).

Odbor iz stava 1 ovog člana sastoji se od šest članova imenovanih po principu jednake zastupljenosti obje referendumске opcije.

Skupština iz reda članova imenuje predsjednika i sekretara Odbora koji su iz različitih referendumskih opcija.

Predsjednik Odbora imenuje se na predlog opcije za očuvanje državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Uslove za rad Odbora obezbjeđuje Skupština.

Član 37

Odbor:

- donosi poslovnik o radu;
- raspodjeljuje budžetska sredstva za finansiranje referendumske kampanje u jednakim iznosima objema referenduskim opcijama;
- vrši monitoring troškova referendumske kampanje;
- prati ostvarivanje principa nepristrasnog finansiranja obje referendumske opcije, uvidom u postupanje, akte i radnje državnih organa, organa lokalne samouprave i drugih organa i organizacija, javnih preduzeća i ustanova i privrednih društava u kojima država ima većinsko ili odlučujuće učešće u vlasništvu, u skladu sa zakonom;
- blagovremeno reaguje na zloupotrebe državnih resursa za vrijeme referendumske kampanje, podnošenjem prijava nadležnim organima i prigovora ovlašćenim posmatračima u vezi uočenih protivpravnih radnji i postupanja u finansiranju referendumske kampanje.

Član 38

Odredbe o zabranama za određena lica sadržane u čl. 7 i 8 Zakona o finansiranju političkih partija shodno se primjenjuju na finansiranje referendumske kampanje.

Član 39

U svrhu prikupljanja sredstava za finansiranje troškova referendumske kampanje subjekti određeni u skladu sa članom 34 ovog zakona otvaraju poseban žiro račun kod organa ovlašćenog za poslove platnog prometa i taj se račun ne može koristiti u druge svrhe.

Sve uplate i isplate vezane za finansiranje troškova referendumske kampanje će se vršiti isključivo sa računa iz stava 1 ovog člana.

Član 40

Subjekti kojima Odbor raspodijeli sredstva u skladu sa članom 34 ovog zakona imenuju lica koja su odgovorna za namjensko trošenje sredstava i podnošenje izvještaja.

Potpis odgovornog lica iz stava 1 ovog člana se deponuje kod organa ovlašćenog za poslove platnog prometa.

Član 41

Precizan izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za referendumsku kampanju se sastavlja i dostavlja u roku od 30 dana od dana referenduma Referendumskoj komisiji i Odboru.

Sadržaj, odnosno obrazac izvještaja iz stava 1 ovog člana propisuje ministar finansija.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana Referendumska komisija objavljuje u »Službenom listu Republike Crne Gore«, na web sajtu Referendumske komisije i dnevnom listu koji izlazi u Republici Crnoj Gori.

Član 42

Novčanom kaznom od stotrukog do dvjestotrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj subjekat iz člana 34 ovog zakona, ako:

- pribavlja i troši sredstva iz nedozvoljenih izvora;
- vrši bilo kakav oblik pritiska na pravna i fizička lica prilikom prikupljanja priloga za subjekat referendumske kampanje;
- obećava ili stavlja u izgled bilo kakvu privilegiju ili ličnu korist darodavcu subjekta referendumske kampanje;
- ne otvori poseban račun u skladu sa članom 39 ovog zakona;
- ne imenuje lica za prikupljanje sredstava koje je odgovorno za namjensko trošenje sredstava i podnošenje izvještaja;
- ne podnese kompletan izvještaj u skladu i roku iz člana 41 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u subjektu određenom za prikupljanje sredstava novčanom kaznom od petnaestotrukog do dvadesetotrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

VI. MEDIJSKO PRAĆENJE REFERENDUMSKE KAMPANJE

Član 43

Tokom referenduskog procesa, mediji će pomagati glasačima da na osnovu informacija, a naročito putem posebnih informativnih programa i javnih rasprava, koje uključuju obje referendumske opcije, odaberu opciju za koju će glasati.

Javnost referenduskog procesa obezbjeđuje se u skladu sa standardima sadržanim u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i slobodama (OUN, OEBS, Savjet Evrope, EU i dr.) i podrazumijeva pravo svakog građanina, pod ravnopravnim uslovima, na istinito, blagovremeno i nepristrasno informisanje o svim fazama postupka i različitim stavovima povodom svake od referendumskih opcija.

Navedena prava i slobode u stavu 2 ovog člana će poštovati svi mediji.

Član 44

Učesnici u referendumskoj kampanji dužni su da poštuju Ustav Republike Crne Gore, zakone i kodekse profesionalne etike i obavezuju se na fer ponašanje koje isključuje uvrede i klevete, kršenje pravila pristojnosti ili vrijeđanje osjećanja javnosti.

Na referendumsku kampanju posredstvom medija shodno se primjenjuju odredbe Zakona o medijima, Zakona o radio-difuziji i Zakona o javnim radio-difuznim sredstvima »Radio Crne Gore« i »Televizija Crne Gore«, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Član 45

Emiteri javnih radio-difuznih servisa u referendumskoj kampanji obezbjeđuju ravnopravno predstavljanje različitih referendumskih opcija na osnovu posebnih pravila, koja donose savjeti javnih radio-difuznih servisa.

Organi upravljanja dnevnog lista »Pobjeda« i »Koha Javore« su dužni da usvoje pravilnik kojim se obezbjeđuje jednakost u predstavljanju različitih referendumskih opcija za vrijeme referendumske kampanje.

Emiteri javnih radio-difuznih servisa su dužni da, najkasnije 10 dana nakon raspisivanja referenduma, u dnevnoj štampi i na drugi način dostupan javnosti, objave način i uslove predstavljanja stavova povodom različitih referendumskih opcija.

Član 46

Predstavljanje obje referendumske opcije u javnim servisima, radio i televiziji Crne Gore, javnim i lokalnim servisima i medijima čiji je osnivač Republika ili organ lokalne samouprave ostvaruje se, ali se ne ograničava na:

- izjavom za javnost;
- izvještajem sa promotivnog skupa;
- reportažom sa promotivnog skupa;
- najavom promotivnog skupa;
- predstavljanjem političkog programa obje referendumske opcije;
- tematskom debatom;
- reagovanjem, kao i drugim oblicima predstavljanja.

Član 47

Najmanje 10 dana prije dana održavanja referenduma, u programima radio-difuznih servisa nije dozvoljeno objavljivanje rezultata ispitivanja javnog mnjenja, drugih istraživanja i analiza u vezi sa opredjeljenjem građana povodom referenduskog pitanja.

Na dan referenduma, prije zatvaranja glasačkih mjesta, u programima radio-difuznih servisa nije dozvoljeno objavljivanje procjena rezultata glasanja, osim procjena o broju građana koji su glasali.

Član 48

Kampanja posredstvom medija i javnih skupova povodom referenduma prestaje 48 sati prije dana održavanja referenduma.

Član 49

Plaćeno oglašavanje u emiterima javnih radio-difuznih servisa će biti jasno označeno kao plaćeno u skladu sa Pravilnikom o oglašavanju i sponzorstvu u javnim radio-difuznim servisima.

Štampani mediji će usvojiti pravilnik o plaćenom oglašavanju sličan onom kojeg koriste javni radio-difuzni servisi iz stava 1 ovog člana.

Prihvatajući plaćeno oglašavanje, privatni mediji neće praviti diskriminaciju između pristalica jedne od dvije referendumske opcije.

Član 50

Svi mediji će u informativnim emisijama, izvan radio i TV programa i stranica lista predviđenih za predizbornu kampanju, obavještavati o aktuelnim zbivanjima i aktivnostima funkcionera i funkcionera političkih stranaka, poštujući pravila profesionalizma, objektivnosti i novinarske etike.

Izvještavanje o redovnim poslovima i radu državnih organa, funkcionera, članova Vlade, kao i opštinskih funkcionera mora se vršiti bez bilo kakvih poruka političkog sadržaja, uz poštovanje kodeksa novinarstva.

Mediji, prilikom izvještavanja o aktuelnim događajima i radu državnih organa i funkcionera, ne mogu iznositi komentare ili tekstove kojima bi se označavala partijska pripadnost, ili bi imali stranački propagandni karakter.

Kontakt programi i specijalne emisije, u kojima učestvuju državni funkcioneri i funkcioneri političkih stranaka ili u okviru kojih se angažman funkcionera koristi u svrhu referendumske kampanje, ne mogu se emitovati izvan posebnog radio i TV programa i posebnog dodatka »Pobjede« i »Koha Javore«.

Emisije kulturnog, dokumentarnog, sportskog, zabavnog i drugog programa koje nemaju strogo informativni karakter nastojeće da ne sadrže program koji je na bilo koji način usmjeren na propagiranje bilo koje referendumske opcije.

Član 51

Privatni mediji usvojiće kodeks ponašanja koji će se zalagati za fer uređivačku politiku, kao i ravnomjernu pokrivenost referendumske kampanje. Ovi principi se odnose i na medije registrovane van Crne Gore, a dostupne na teritoriji Crne Gore.

Član 52

Skupština, posebnom odlukom, istovremeno sa donošenjem odluke o raspisivanju referenduma, obrazuje Odbor za medijsko praćenje referendumske kampanje.

Odbor ima 12 članova imenovanih po principu jednake zastupljenosti obje referendumске opcije.

Skupština iz reda članova imenuje predsjednika i sekretara Odbora koji su iz različitih referendumskih opcija.

Predsjednik Odbora imenuje se na predlog referendumске opcije za nezavisnu Crnu Goru.

Odbor je otvoren za predstavnike medijskih institucija i civilnog društva koji nadgledaju rad Odbora.

Član 53

Skupština obezbjeđuje neophodna sredstva za rad Odbora (prostor, opremu, troškove osoblja).

Odbor je nadležan za:

- nadgledanje poštovanja odredaba ovog poglavlja;
- izradu unutrašnjih akata Odbora;
- primanje prigovora o ponašanju medija i ispitivanje takvih prigovora;
- izvještavanje javnosti o obavljenom nadgledanju i nalazima ispitivanja;
- izdavanje upozorenja i javno objavljivanje svojih zaključaka, bez miješanja u uređivačku nezavisnost medijskih kuća.

Član 54

Mediji, za vrijeme referendumске kampanje, dužni su da objave nalaz Odbora kojim se konstatuje da je određeni medij povrijedio ova pravila, kao i principe jednakosti, ravnopravnosti i objektivnosti obavještavanja građana o političkim programima obje referendumске opcije.

Član 55

Pravo na medijsko praćenje u referendumskoj kampanji počinje od dana potvrđivanja ovlašćenih učesnika referendumске kampanje od strane nadležnog organa (Referendumска komisija) i prestaje 48 sati prije dana održavanja referenduma.

VII. POSMATRANJE REFERENDUMSKOG PROCESA

Član 56

Evropska unija, druge međunarodne organizacije, međunarodne nevladine organizacije i ovlašćeni predstavnici stranih država registruju se za posmatranje referendumskog procesa, koji uključuje rad nadležnih organa za sprovođenje referenduma i drugih državnih organa, praćenje referendumске kampanje od strane medija, ostvarivanje biračkog prava i drugih povezanih političkih i građanskih prava u referendumskom procesu.

Period posmatranja teče od dana raspisivanja referenduma i završava se zaključno sa objavljivanjem zvaničnih rezultata.

Posmatrači iz stava 1 ovog člana će izvještavati o toku referendumskog procesa u skladu sa svojim ustaljenim procedurama.

Član 57

Zainteresovani strani posmatrači iz člana 56 ovog zakona, prijavu za posmatranje referenduma podnose Ministarstvu inostranih poslova Republike Crne Gore, najkasnije deset dana prije dana održavanja referenduma.

Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži: naziv države iz koje posmatrač dolazi, naziv organizacije, dokaz o upisu u registar, broj i sastav predstavnika i vrijeme boravka.

Ministarstvo inostranih poslova, narednog dana po prijemu prijave, dostavlja prijavu Republičkoj komisiji.

Republička komisija u roku od 48 sati od dana prijema prijave izdaje službena ovlašćenja za posmatranje referenduskog procesa ili odbija svojim rješenjem izdavanje ovlašćenja.

Član 58

Ovlašćeni predstavnici domaćih nevladinih organizacija registrovanih za praćenje ostvarivanja političkih sloboda i prava mogu posmatrati tok referenduma i rad organa za sprovođenje referenduma, u skladu sa zakonom.

Član 59

Domaće nevladine organizacije zainteresovane za posmatranje podnose prijavu Republičkoj komisiji, koja u roku od 48 sati od prijema prijave, izdaje službena ovlašćenja ili rješenjem odbija izdavanje ovlašćenja.

Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži naziv organizacije, dokaz o upisu u registar, broj i sastav predstavnika posmatrača.

Prijave se podnose najkasnije pet dana prije dana glasanja.

Član 60

Licima iz čl. 56 i 58 ovog zakona Republička komisija izdaje identifikacionu karticu u koju se unose ime, prezime, naziv zemlje iz koje dolazi i naziv organizacije i institucije kojoj pripada.

Lice kome je izdata identifikaciona kartica dužno je da je nosi na vidnom mjestu.

Član 61

Organi za sprovođenje referenduma su dužni da stranom i domaćem posmatraču omoguće posmatranje toka referenduma i rada organa za sprovođenje izbora.

Glasački odbor u zapisniku konstatuje prisustvo posmatrača na biračkom mjestu.

Član 62

Republička komisija, na predlog organa za sprovođenje referenduma, može oduzeti ovlašćenje ili identifikacionu karticu licu kome je izdata, ukoliko

se ne pridržava pravila o održavanju reda na biračkom mjestu, odnosno pravila o radu organa za sprovođenje referendumu.

VIII. ZAVRŠNA ODREDBA

Član 63

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Republike Crne Gore«